DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 6
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 6)

1. Bir kıyı ilçesinin yerel gazetesinde bir yıl içinde yayımlanan bazı haber başlıkları aşağıda verilmiştir (kurgusal).

- **I.** Şubat ayındaki yoğun kar yağışı nedeniyle yüksek kesimdeki köylerin yolu üç gün boyunca kapandı.
- **II.** Dere yatağından yıllardır kum çekilmesi nedeniyle kıyıya ulaşan kum azaldı, plaj her yıl biraz daha daraldı.
- **III.** Ilık geçen kışlar sayesinde ovadaki seralarda turfanda sebze üretimi arttı.
- **IV.** Sulak alanın kurutularak tarlaya dönüştürülmesinin ardından bölgeye gelen göçmen kuş sayısı azaldı.
- **V.** Kıyıda sık esen kuvvetli rüzgârlar, ilçede rüzgâr sörfü turizminin gelişmesini sağladı.
- **VI.** Yamaçtaki ormanın açılıp yerine yazlık konutlar yapılmasından sonra yağışlı günlerde heyelanlar başladı.

1.1. Coğrafya, doğal ortam ile insan arasındaki karşılıklı etkileşimi inceler. Her haberdeki etkileşimin yönünü "**Doğa → İnsan**" (doğal ortamın insan yaşamına etkisi) ya da "**İnsan → Doğa**" (insan faaliyetinin doğal ortama etkisi) biçiminde aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Etkileşimin yönü
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

1.2. Aynı gazetede yer alan iki haber daha aşağıda verilmiştir.

- **VII.** İlçede yeni kurulan sitelerde oturanlarla eski mahallelerde oturanlar arasında parka, spor alanına ve kütüphaneye ulaşabilme bakımından belirgin bir fark oluştu.
- **VIII.** Ovada yıllarca aşırı sulama yapılan tarlalarda tuzlanma görüldü; toprakların verimi düştü.

Bu haberlerin konusunu inceleyen coğrafya **alt dalını**, alt dalın coğrafyanın hangi **bölümünde** yer aldığını ve bu alt dalın etkileşim içinde olduğu **bir bilimi** aşağıdaki tabloya yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

No	Alt dal	Bölüm	Etkileşimde olduğu bilim
VII			
VIII			

2. Bir ilçe belediyesi, ilçenin tüm mahallelerine hizmet verecek yeni bir itfaiye istasyonu kurmak istemektedir. İstasyon için belirlenen dört aday alanın özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir (kurgusal veri).

Aday alan	Mahallelere ortalama ulaşım süresi	Ana yollara bağlantı	Zemin özelliği	Aktif fay hattına uzaklık
A	5 dakika	Ana cadde üzerinde	Sağlam kaya zemin	200 m
B	6 dakika	Çevre yoluna doğrudan bağlı	Sağlam kaya zemin	7 km
C	3 dakika	Dar ve tek yönlü sokaklar	Eski dere yatağının doldurulmasıyla oluşmuş gevşek zemin	6 km
D	18 dakika	Yalnız köy yoluyla bağlantılı	Sağlam kaya zemin	9 km

2.1. İtfaiye istasyonu için en uygun aday alanı belirleyerek gerekçesini yazınız. Diğer üç alanın neden uygun olmadığını, alanın özelliklerini çevresindeki unsurlarla ilişkilendirerek (**mekânsal düşünme**) açıklayınız.

2.2. Bu örnekten hareketle coğrafya öğrenmenin bireye ve topluma sağladığı katkılardan **iki** tanesini yazınız.

3. "Coğrafyaya katkı veren bilim insanları" konusunda bilgi toplayan bir öğrenci, farklı kaynaklardan edindiği bilgileri aşağıdaki çalışma notlarına dönüştürmüştür. Öğrencinin notlarındaki satırlardan **üçünde** hatalı bilgi bulunmaktadır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

No	Bilim insanı	Yaşadığı çağ	Coğrafyaya katkısı
I	Heredot	Eski Çağ	Mısır'ı gezmiş; Nil ırmağının taşkınları ve kıyısındaki yaşam üzerine gözlemler yazmıştır.
II	Mesudi	Orta Çağ	Gezdiği ülkelerin halklarını, ticaretini ve doğasını *Altın Çayırlar* (*Mürucü'z-Zeheb*) adlı eserinde anlatmıştır.
III	İbni Haldun	Orta Çağ	*Seyahatname* adlı on ciltlik eserinde Osmanlı topraklarını ve komşu ülkeleri anlatmıştır.
IV	Abraham Ortelius	Orta Çağ	*Theatrum Orbis Terrarum* adıyla bilinen ilk modern dünya atlasını hazırlamıştır.
V	Evliya Çelebi	Yeni Çağ	Uzun yıllar süren gezilerinde gördüğü şehirleri, halkları ve yapıları ayrıntılı biçimde anlatmıştır.
VI	Friedrich Ratzel	Yakın Çağ	Dünya'nın çevresini, iki şehirde güneş ışınlarının geliş açısını karşılaştırarak hesaplamıştır.
VII	Besim Darkot	Cumhuriyet Dönemi	Türkiye'de üniversitelerde modern coğrafya araştırmalarının ve öğretiminin kurulmasına öncülük etmiştir.

3.1. Hatalı bilgi bulunan satırların numaralarını yazınız ve her satırdaki hatayı düzelterek doğrusunu yazınız.

3.2. Öğrencinin izlemesi gereken bilgi toplama adımları aşağıda karışık olarak verilmiştir.

- **a.** Ulaşılan bilgileri farklı kaynaklarla karşılaştırarak doğruluğunu kontrol etmek
- **b.** Bilgiye ulaşmak için hangi araçların (kütüphane, ansiklopedi, genel ağ vb.) kullanılacağını belirlemek
- **c.** Doğruluğu kontrol edilen bilgileri düzenleyerek çalışma notu hâline getirmek
- **d.** Seçilen araçlarla gerekli bilgilere ulaşmak

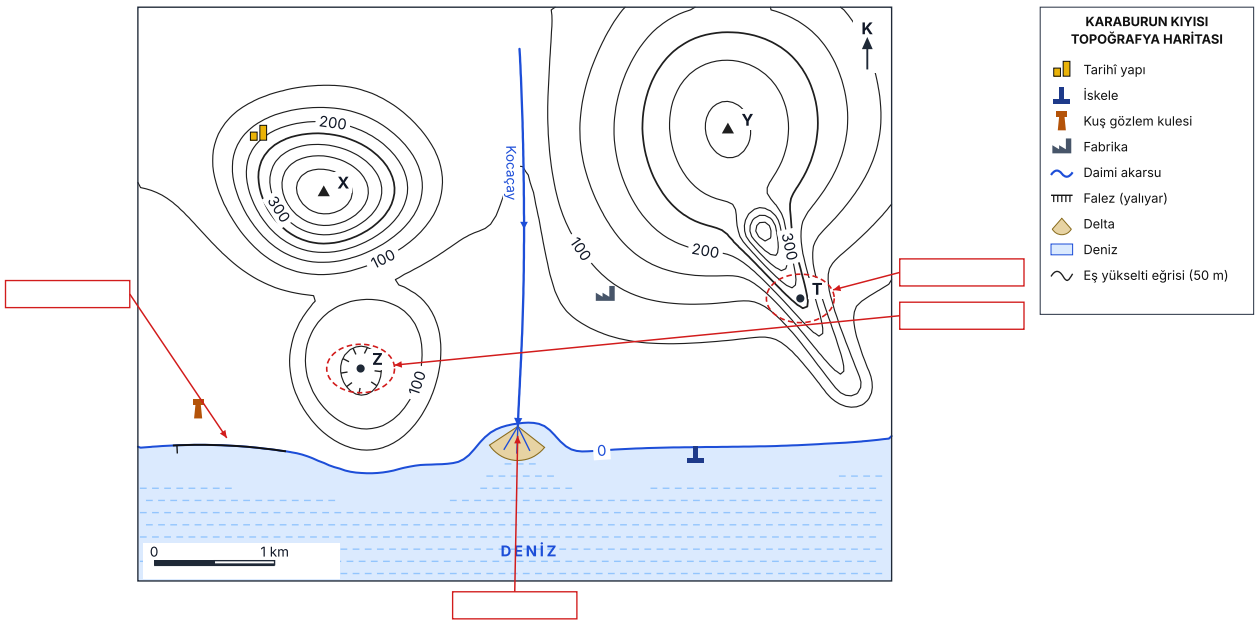
Adımları doğru sıraya koyunuz. Öğrencinin notlarındaki hataların, bu adımlardan hangisinin eksik yapılmasından kaynaklandığını yazınız.

4. Şekil 1'de kurgusal Karaburun kıyısının topoğrafya haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

cevaplayınız.

Şekil 1

4.1. Haritada oklarla gösterilen boş kutulara, okun gösterdiği yer şeklinin adını yazınız.

4.2. Z ile gösterilen alana düşen yağmur suları denize ulaşabilir mi? Eş yükselti eğrilerinin bu alandaki görünümüyle gerekçelendiriniz.

4.3. T noktasından X zirvesine kuş uçuşu doğrultusunda yürüyen bir gezginin yol boyunca geçeceği yer şekillerini sırasıyla yazınız ve yükseltinin nasıl değiştiğini açıklayınız.

4.4. Kuş gözlem kulesinden ayrılan bir grup önce tarihî yapıya (kale), oradan da iskeleye gidecektir. İskele, tarihî yapıya göre hangi yöndedir? Tarihî yapı ile iskele arasındaki kuş uçuşu uzaklık yaklaşık kaç kilometredir? Ölçek çubuğunu nasıl kullandığınızı belirtiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Bir öğrenci, coğrafya dersi için haritalar üzerinde aşağıdaki çalışmaları yapmıştır.

5.1. Öğrenci, okulunun çevresini gösteren bir harita çizmiş; haritaya okulu, parkı, sağlık ocağını ve yolları işlemiş, ancak haritaya **başlık**, **ölçek**, **yön oku** ve **lejant** (harita işaretleri) eklememiştir. Bu harita elemanlarının her biri eksik olduğunda haritayı kullanan bir kişinin yapamayacağı **birer** işlemi yazınız.

5.2. Aralarındaki gerçek uzaklık 60 km olan iki kent, A haritasında 3 cm, B haritasında 12 cm uzunluğunda gösterilmiştir.

- A ve B haritalarının kesir ölçeklerini işlemle bulunuz.
- Hangi harita daha büyük ölçeklidir? Nedenini yazınız.
- B haritasında 5 cm uzunluğunda gösterilen bir kıyı şeridinin gerçek uzunluğu kaç kilometredir?

5.3. Öğrenci, silindirik projeksiyonla çizilmiş (Mercator) bir dünya haritasında Grönland'ın Afrika kıtasına yakın büyüklükte göründüğünü fark etmiştir. Oysa Afrika'nın yüz ölçümü yaklaşık 30 milyon km², Grönland'ın yüz ölçümü ise yaklaşık 2,2 milyon km²'dir. Bu yanılgının nedenini açıklayınız. Bu haritada alan bozulmasının en az olduğu kuşağı yazınız.

6. Uluslararası bir öğrenci kampında Türkiye'yi tanıtacak olan bir öğrenci, ülkenin konumunu anlatan bir sunu hazırlamaktadır.

6.1. Türkiye, yaklaşık 36° ve 42° kuzey paralelleri arasında yer alır. Aynı meridyen üzerinde iki paralel arasındaki uzaklık yaklaşık 111 km olduğuna göre Türkiye'nin kuzey ve güney uçları arasındaki uzaklık yaklaşık kaç kilometredir? İşleminizi gösteriniz. Bu hesapta Türkiye'nin hangi konum özelliğinden yararlandığınızı yazınız.

6.2. Öğrenci, sunusunda Türkiye'nin konumunu GZFT (güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar, tehditler) tekniğiyle incelemiştir. Aşağıdaki ifadelerin her birinin GZFT tablosunun hangi bölümüne yazılması gerektiğini

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

belirleyiniz.

- **I.** Asya ile Avrupa arasında kara, demir ve hava yollarının birleştiği bir köprü konumunda olması
- **II.** Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde yer alması nedeniyle sık sık depremlerle karşılaşması
- **III.** Doğu Akdeniz'de bulunan yeni doğal gaz yatakları için bölge ülkeleriyle iş birliği olanaklarının doğması
- **IV.** Komşu bölgelerde süren savaş ve çatışmalar nedeniyle düzensiz göç dalgalarıyla karşı karşıya kalması

No	GZFT bölümü
I	
II	
III	
IV	

6.3. Öğrenci, kaynaklarda Türkiye'nin konumunun "Ön Asya", "Küçük Asya" ve "Orta Doğu" gibi farklı adlarla tarif edildiğini görmüştür. Bu adlandırmaların göreceli konumun hangi özelliğinden kaynaklandığını açıklayınız. Türkiye'nin konumunu tartışmaya yer bırakmayacak biçimde nasıl tarif edebileceğinizi yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif

DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 6

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 6)

1. Bir kıyı ilçesinin yerel gazetesinde bir yıl içinde yayımlanan bazı haber başlıkları aşağıda verilmiştir (kurgusal).

- **I.** Şubat ayındaki yoğun kar yağışı nedeniyle yüksek kesimdeki köylerin yolu üç gün boyunca kapandı.
- **II.** Dere yatağından yıllardır kum çekilmesi nedeniyle kıyıya ulaşan kum azaldı, plaj her yıl biraz daha daraldı.
- **III.** Ilık geçen kışlar sayesinde ovadaki seralarda turfanda sebze üretimi arttı.
- **IV.** Sulak alanın kurutularak tarlaya dönüştürülmesinin ardından bölgeye gelen göçmen kuş sayısı azaldı.
- **V.** Kıyıda sık esen kuvvetli rüzgârlar, ilçede rüzgâr sörfü turizminin gelişmesini sağladı.
- **VI.** Yamaçtaki ormanın açılıp yerine yazlık konutlar yapılmasından sonra yağışlı günlerde heyelanlar başladı.

1.1. Coğrafya, doğal ortam ile insan arasındaki karşılıklı etkileşimi inceler. Her haberdeki etkileşimin yönünü "**Doğa → İnsan**" (doğal ortamın insan yaşamına etkisi) ya da "**İnsan → Doğa**" (insan faaliyetinin doğal ortama etkisi) biçiminde aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Etkileşimin yönü
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

1.2. Aynı gazetede yer alan iki haber daha aşağıda verilmiştir.

- **VII.** İlçede yeni kurulan sitelerde oturanlarla eski mahallelerde oturanlar arasında parka, spor alanına ve kütüphaneye ulaşabilme bakımından belirgin bir fark oluştu.
- **VIII.** Ovada yıllarca aşırı sulama yapılan tarlalarda tuzlanma görüldü; toprakların verimi düştü.

Bu haberlerin konusunu inceleyen coğrafya **alt dalını**, alt dalın coğrafyanın hangi **bölümünde** yer aldığını ve bu alt dalın etkileşim içinde olduğu **bir bilimi** aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Alt dal	Bölüm	Etkileşimde olduğu bilim
VII			
VIII			

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Bir ilçe belediyesi, ilçenin tüm mahallelerine hizmet verecek yeni bir itfaiye istasyonu kurmak istemektedir. İstasyon için belirlenen dört aday alanın özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir (kurgusal veri).

Aday alan	Mahallelere ortalama ulaşım süresi	Ana yollara bağlantı	Zemin özelliği	Aktif fay hattına uzaklık
A	5 dakika	Ana cadde üzerinde	Sağlam kaya zemin	200 m
B	6 dakika	Çevre yoluna doğrudan bağlı	Sağlam kaya zemin	7 km
C	3 dakika	Dar ve tek yönlü sokaklar	Eski dere yatağının doldurulmasıyla oluşmuş gevşek zemin	6 km
D	18 dakika	Yalnız köy yoluyla bağlantılı	Sağlam kaya zemin	9 km

2.1. İtfaiye istasyonu için en uygun aday alanı belirleyerek gerekçesini yazınız. Diğer üç alanın neden uygun olmadığını, alanın özelliklerini çevresindeki unsurlarla ilişkilendirerek (**mekânsal düşünme**) açıklayınız.

2.2. Bu örnekten hareketle coğrafya öğrenmenin bireye ve topluma sağladığı katkılardan **iki** tanesini yazınız.

3. "Coğrafyaya katkı veren bilim insanları" konusunda bilgi toplayan bir öğrenci, farklı kaynaklardan edindiği bilgileri aşağıdaki çalışma notlarına dönüştürmüştür. Öğrencinin notlarındaki satırlardan **üçünde** hatalı bilgi bulunmaktadır.

No	Bilim insanı	Yaşadığı çağ	Coğrafyaya katkısı
I	Heredot	Eski Çağ	Mısır'ı gezmiş; Nil ırmağının taşkınları ve kıyısındaki yaşam üzerine gözlemler yazmıştır.
II	Mesudi	Orta Çağ	Gezdiği ülkelerin halklarını, ticaretini ve doğasını *Altın Çayırlar* (*Mürucü'z-Zeheb*) adlı eserinde anlatmıştır.
III	İbni Haldun	Orta Çağ	*Seyahatname* adlı on ciltlik eserinde Osmanlı topraklarını ve komşu ülkeleri anlatmıştır.
IV	Abraham Ortelius	Orta Çağ	*Theatrum Orbis Terrarum* adıyla bilinen ilk modern dünya atlasını hazırlamıştır.
V	Evliya Çelebi	Yeni Çağ	Uzun yıllar süren gezilerinde gördüğü şehirleri, halkları ve yapıları ayrıntılı biçimde anlatmıştır.
VI	Friedrich Ratzel	Yakın Çağ	Dünya'nın çevresini, iki şehirde güneş ışınlarının geliş açısını karşılaştırarak hesaplamıştır.
VII	Besim Darkot	Cumhuriyet Dönemi	Türkiye'de üniversitelerde modern coğrafya araştırmalarının ve öğretiminin kurulmasına öncülük etmiştir.

3.1. Hatalı bilgi bulunan satırların numaralarını yazınız ve her satırdaki hatayı düzelterek doğrusunu yazınız.

3.2. Öğrencinin izlemesi gereken bilgi toplama adımları aşağıda karışık olarak verilmiştir.

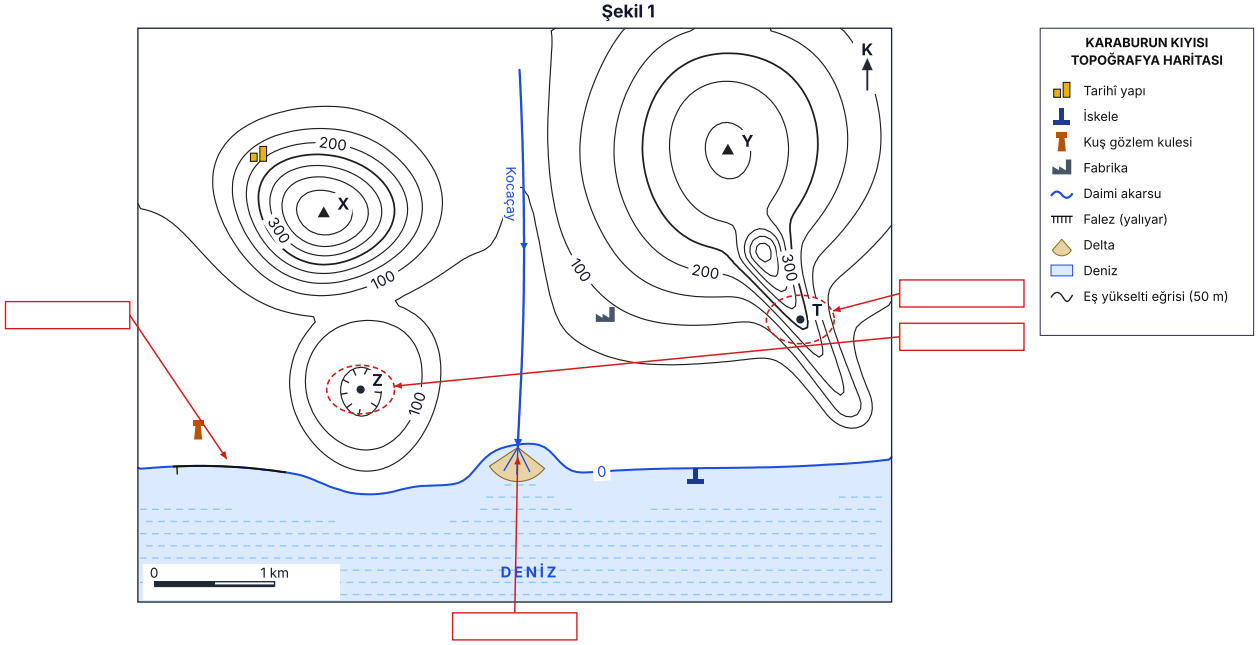
- **a.** Ulaşılan bilgileri farklı kaynaklarla karşılaştırarak doğruluğunu kontrol etmek
- **b.** Bilgiye ulaşmak için hangi araçların (kütüphane, ansiklopedi, genel ağ vb.) kullanılacağını belirlemek
- **c.** Doğruluğu kontrol edilen bilgileri düzenleyerek çalışma notu hâline getirmek
- **d.** Seçilen araçlarla gerekli bilgilere ulaşmak

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Adımları doğru sıraya koyunuz. Öğrencinin notlarındaki hataların, bu adımlardan hangisinin eksik yapılmasından kaynaklandığını yazınız.

4. Şekil 1'de kurgusal Karaburun kıyısının topoğrafya haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları cevaplayınız.

Şekil 1

4.1. Haritada oklarla gösterilen boş kutulara, okun gösterdiği yer şeklinin adını yazınız.

4.2. Z ile gösterilen alana düşen yağmur suları denize ulaşabilir mi? Eş yükselti eğrilerinin bu alandaki görünümüyle gerekçelendiriniz.

4.3. T noktasından X zirvesine kuş uçuşu doğrultusunda yürüyen bir gezginin yol boyunca geçeceği yer şekillerini sırasıyla yazınız ve yükseltinin nasıl değiştiğini açıklayınız.

4.4. Kuş gözlem kulesinden ayrılan bir grup önce tarihî yapıya (kale), oradan da iskeleye gidecektir. İskele, tarihî yapıya göre hangi yöndedir? Tarihî yapı ile iskele arasındaki kuş uçuşu uzaklık yaklaşık kaç kilometredir? Ölçek çubuğunu nasıl kullandığınızı belirtiniz.

5. Bir öğrenci, coğrafya dersi için haritalar üzerinde aşağıdaki çalışmaları yapmıştır.

5.1. Öğrenci, okulunun çevresini gösteren bir harita çizmiş; haritaya okulu, parkı, sağlık ocağını ve yolları işlemiş, ancak haritaya **başlık**, **ölçek**, **yön oku** ve **lejant** (harita işaretleri) eklememiştir. Bu harita elemanlarının her biri eksik olduğunda haritayı kullanan bir kişinin yapamayacağı **birer** işlemi yazınız.

5.2. Aralarındaki gerçek uzaklık 60 km olan iki kent, A haritasında 3 cm, B haritasında 12 cm uzunluğunda gösterilmiştir.

- A ve B haritalarının kesir ölçeklerini işlemle bulunuz.
- Hangi harita daha büyük ölçeklidir? Nedenini yazınız.
- B haritasında 5 cm uzunluğunda gösterilen bir kıyı şeridinin gerçek uzunluğu kaç kilometredir?

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.3. Öğrenci, silindirik projeksiyonla çizilmiş (Mercator) bir dünya haritasında Grönland'ın Afrika kıtasına yakın büyüklükte göründüğünü fark etmiştir. Oysa Afrika'nın yüz ölçümü yaklaşık 30 milyon km², Grönland'ın yüz ölçümü ise yaklaşık 2,2 milyon km²'dir. Bu yanılgının nedenini açıklayınız. Bu haritada alan bozulmasının en az olduğu kuşağı yazınız.

6. Uluslararası bir öğrenci kampında Türkiye'yi tanıtacak olan bir öğrenci, ülkenin konumunu anlatan bir sunu hazırlamaktadır.

6.1. Türkiye, yaklaşık 36° ve 42° kuzey paralelleri arasında yer alır. Aynı meridyen üzerinde iki paralel arasındaki uzaklık yaklaşık 111 km olduğuna göre Türkiye'nin kuzey ve güney uçları arasındaki uzaklık yaklaşık kaç kilometredir? İşleminizi gösteriniz. Bu hesapta Türkiye'nin hangi konum özelliğinden yararlandığınızı yazınız.

6.2. Öğrenci, sunusunda Türkiye'nin konumunu GZFT (güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar, tehditler) tekniğiyle incelemiştir. Aşağıdaki ifadelerin her birinin GZFT tablosunun hangi bölümüne yazılması gerektiğini belirleyiniz.

- **I.** Asya ile Avrupa arasında kara, demir ve hava yollarının birleştiği bir köprü konumunda olması
- **II.** Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde yer alması nedeniyle sık sık depremlerle karşılaşması
- **III.** Doğu Akdeniz'de bulunan yeni doğal gaz yatakları için bölge ülkeleriyle iş birliği olanaklarının doğması
- **IV.** Komşu bölgelerde süren savaş ve çatışmalar nedeniyle düzensiz göç dalgalarıyla karşı karşıya kalması

No	GZFT bölümü
I	
II	
III	
IV	

6.3. Öğrenci, kaynaklarda Türkiye'nin konumunun "Ön Asya", "Küçük Asya" ve "Orta Doğu" gibi farklı adlarla tarif edildiğini görmüştür. Bu adlandırmaların göreceli konumun hangi özelliğinden kaynaklandığını açıklayınız. Türkiye'nin konumunu tartışmaya yer bırakmayacak biçimde nasıl tarif edebileceğinizi yazınız.

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	COĞ.9.1.1. Coğrafya biliminin konusu ve bölümlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
2	COĞ.9.1.2. Örnek olay, olgu veya konu üzerinden mekânsal düşünme ile coğrafya öğrenmenin önemini çözümleyebilme	SBAB7. Mekânsal Düşünme; KB2.4. Çözümleme
3	COĞ.9.1.3. Coğrafya biliminin gelişimi hakkında bilgi toplayabilme	KB2.8. Bilgi Toplama
4	COĞ.9.2.1. Harita uygulamaları yapabilme	SBAB10. Harita
5	COĞ.9.2.1. Harita uygulamaları yapabilme	SBAB10. Harita
6	COĞ.9.2.2. Türkiye'nin konum özelliklerini algılayabilme	SBAB7.1. Konum Algılama

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	Toplam
6	6	10	4	9	5	8	4	6	5	4	8	5	5	8	7	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Her doğru satır 1 puan: I Doğa → İnsan (kar yağışı ulaşımı engellemiş); II İnsan → Doğa (kum çekimi kıyıdaki biriktirmeyi azaltmış); III Doğa → İnsan (ılık iklim seracılığı geliştirmiş); IV İnsan → Doğa (sulak alanın kurutulması yaban hayatını azaltmış); V Doğa → İnsan (rüzgâr turizme olanak sağlamış); VI İnsan → Doğa (orman açılması yamaçta heyelanı tetiklemiş). **KISMİ PUAN:** Her doğru satır 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da tümü yanlış.

1.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Her satır 3 puan (alt dal 1, bölüm 1, bilim 1). VII: Sosyal coğrafya – Beşerî coğrafya – sosyoloji (antropoloji, demografi, ekonomi da kabul). VIII: Toprak coğrafyası – Fiziki coğrafya – pedoloji (mineraloji da kabul). VIII için ekonomik coğrafya – beşerî coğrafya – iktisat cevabı, tarımsal verim düşüşü gerekçesiyle yazılmışsa 2 puan. **KISMİ PUAN:** Her doğru hücre 1 puan; bölüm, yazılan alt dalla uyumluysa puan verilir. **SIFIR PUAN:** Boş ya da coğrafya alt dalı olmayan ifadeler (ör. "çevre bilimi") ile ilgisiz bölümler.

2.1. TAM PUAN (10 PUAN)

En uygun alan **B** (1 puan). Gerekçe (3 puan): çevre yoluna doğrudan bağlı olduğu için ilçenin tüm mahallelerine kısa sürede ulaşılabilir; sağlam zemin üzerindedir; aktif fay hattına uzaktır, depremden sonra da hizmet verebilir. Ulaşım süresi en kısa alan olmasa da tüm ölçütleri birlikte sağlar. Elenen alanlar (her biri 2 puan): A — fay hattına yalnız 200 m uzaklıktadır; depremde istasyonun zarar görmesi, en çok ihtiyaç duyulduğu anda hizmet verememesi riski vardır. C — ulaşım süresi kısa görünse de dar ve tek yönlü sokaklar itfaiye araçlarının çıkışını geciktirir; doldurulmuş eski dere yatağındaki gevşek zemin depremde ve taşkında risklidir. D — mahallelere ulaşım süresi çok uzundur (18 dakika), yalnız köy yoluyla bağlantılıdır; acil durumda zamanında müdahale edilemez. **KISMİ PUAN:** B seçilip yalnız bir ölçütle gerekçelendirilirse 2 puan; elenen alan için gerekçe tablodaki bilgiyi yalnız tekrar edip sonucunu (hizmet aksaması) belirtmezse 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da C'yi "en yakın" diye seçip diğer ölçütleri dikkate almayan cevap (bu durumda elenen alan açıklamalarının doğru olanlarına puan verilir).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Her katkı 2 puan. Kabul edilenler: yaşadığı yerin risk ve fırsatlarını görerek doğru yer seçimi kararları verebilme (konut, okul, hastane, iş yeri); afetlere karşı bilinçli önlem alabilme; doğal kaynakları ve mekânı planlı ve sürdürülebilir kullanma; haritaları ve mekânsal verileri kullanarak sorunlara çözüm üretebilme; olayları yerel, bölgesel ve küresel ölçekte ilişkilendirebilme; kamusal yatırımların doğru yere yapılmasıyla kaynak israfını önleme. **KISMİ PUAN:** Katkı yazılıp açıklanmazsa ya da çok genel ise ("faydalıdır") 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da coğrafya öğrenmeyle ilgisiz cevap.

3.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Hatalı satırlar III, IV ve VI; her satır için tespit 1 puan, düzeltme 2 puan. III: İbni Haldun'un eseri *Mukaddime*'dir; bu eserde iklimin ve doğal çevrenin toplumların yaşayışı ve özellikleri üzerindeki etkisini ele almıştır (*Seyahatname* Evliya Çelebi'nin eseridir). IV: Ortelius Yeni Çağ'da (16. yüzyıl) yaşamıştır; ilk modern atlası bu çağda hazırlamıştır. VI: Dünya'nın çevresini güneş ışınlarının geliş açısıyla hesaplayan Eratosthenes'tir (Eski Çağ). Ratzel, insan topluluklarının yeryüzündeki dağılışını doğal çevreyle ilişkilendirerek beşerî coğrafyanın (antropocoğrafya) kurucularından olmuştur. **KISMİ PUAN:** Hatalı satır doğru bulunup düzeltme yanlış ya da eksikse 1 puan; III'te yalnız "Seyahatname Evliya Çelebi'nindir" yazılıp İbni Haldun'un katkısı verilmezse 2 puan; VI'da yalnız "Eratosthenes'e aittir" yazılırsa 2 puan. **SIFIR PUAN:** Doğru satırları (I, II, V, VII) hatalı göstermek ya da boş.

3.2. TAM PUAN (5 PUAN)

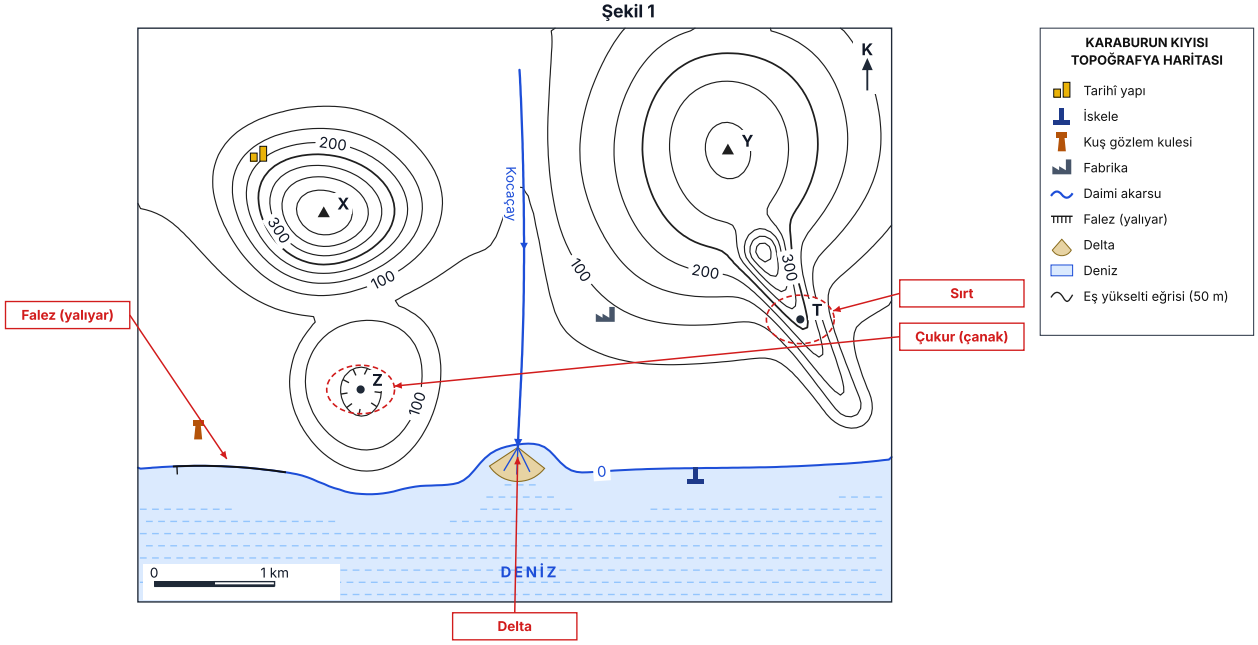
Doğru sıra: **b → d → a → c** (3 puan; her doğru konumdaki adım için puan: dört adım doğru 3, iki-üç adım doğru 2, yalnız ilk adım doğru 1). Hatalar **a** adımının (bilgilerin farklı kaynaklarla karşılaştırılarak doğruluğunun kontrol edilmesi) eksik yapılmasından kaynaklanmaktadır (2 puan). **KISMİ PUAN:** Sıralama puanı yukarıdaki gibi; atlanan adım yerine "kaynak seçimi" (b) gerekçeli yazılırsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

4.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Her doğru kutu 2 puan (değerler hesap.json → kutu_cevaplari): Z → çukur (çanak, kapalı çukur; eğrilerin iç tarafındaki taraklar alçalmayı gösterir); T → sırt (eğriler, yüksek kısımdan alçak kısma doğru U biçiminde uzanır); kıyıdaki ok → falez (yalıyar; kıyıdaki dik yamaç); akarsu ağzındaki ok → delta.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Şekil 1

KISMİ PUAN: Her doğru kutu 2 puan; T için "tepe yamacı", Z için "göl" yazılırsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da tümü yanlış.

4.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Ulaşamaz (2 puan). Gerekçe (2 puan): Z, kapalı bir çukurdur (çanak); en içteki eğri taraklıdır ve çevresindeki eğrilerden daha alçaktır (Z yaklaşık 76 m, çevresi 100 m'nin üzerinde). Dört bir yanı daha yüksek olduğundan yağmur suları çukurun tabanında toplanır, dışarıya ve denize akış olmaz (kapalı havza). **KISMİ PUAN:** "Ulaşamaz" yazılıp gerekçe "çukur olduğu için" ile sınırlıysa 3 puan; yalnız gerekçe doğruysa 2 puan. **SIFIR PUAN:** "Ulaşır" ya da boş.

4.3. TAM PUAN (6 PUAN)

Sıra (3 puan): T sırtı → sırtın batı yamacı → Kocaçay vadisi → X tepesinin doğu yamacı → X zirvesi. Yükselti değişimi (3 puan): T noktasından (yaklaşık 270 m; hesap: 273 m) önce alçalır; Kocaçay vadisinin tabanında yükselti 100 m'nin altına iner; vadiden sonra sürekli yükselinir ve X zirvesine (400 m'nin üzerinde; hesap: 440 m) ulaşılır. Yani yol önce iner, sonra çıkar; en alçak yer akarsu yatağıdır. **KISMİ PUAN:** Yer şekilleri doğru ama sıra karışıksa 1 puan; yalnız "önce iner, sonra çıkar" yazılırsa 2 puan; vadi belirtilmeden yalnız "tepeye çıkar" yazılırsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

4.4. TAM PUAN (5 PUAN)

Yön: güneydoğu (2 puan). Uzaklık: yaklaşık 4,5 km (2 puan; hesap: 4,50 km; 4–5 km arası kabul). Ölçek kullanımı (1 puan): iki nokta arası cetvel ya da kâğıt kenarıyla ölçülüp ölçek çubuğundaki 1 km'lik uzunlukla karşılaştırılır (iki nokta arası yaklaşık dört buçuk ölçek bölmesi). **KISMİ PUAN:** "Doğu" ya da "güney" yazılırsa 1 puan; ölçek açıklaması olmadan doğru uzaklık 2 puan. **SIFIR PUAN:** Kuzeybatı ya da boş.

5.1. TAM PUAN (4 PUAN)

Her eleman 1 puan. Kabul edilenler: başlık → haritanın hangi alanı ve konuyu gösterdiğini anlayamaz; ölçek → haritadaki uzaklıkların gerçekte kaç metre/kilometre olduğunu hesaplayamaz; yön oku → haritayı araziye göre yönlendiremez, bir yerin diğerine göre yönünü belirleyemez; lejant → haritadaki işaret ve renklerin neyi

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

gösterdiğini anlayamaz. **KISMİ PUAN:** Her doğru eleman 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da elemanların görevleriyle ilgisiz ifadeler.

5.2. TAM PUAN (8 PUAN)

60 km = 6.000.000 cm. A: 6.000.000 / 3 = 2.000.000 → **1/2.000.000** (2 puan). B: 6.000.000 / 12 = 500.000 → **1/500.000** (2 puan). B haritası daha büyük ölçeklidir; paydası küçüktür (küçültme oranı azdır), aynı uzaklık haritada daha uzun gösterilir ve ayrıntı fazladır (2 puan). B haritasında 1 cm = 5 km; 5 cm × 5 km = **25 km** (2 puan). **KISMİ PUAN:** Birim çevirisi hatalı ama yol doğruysa her ölçek için 1 puan; büyük ölçekli harita doğru seçilip neden yazılmazsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz; A haritasını büyük ölçekli sayan cevaba o bölümden puan verilmez.

5.3. TAM PUAN (5 PUAN)

Neden (3 puan): Dünya'nın küresel yüzeyi bir düzleme hatasız aktarılamaz. Silindirik projeksiyonda gerçekte kutuplarda birleşen meridyenler birbirine paralel doğrular olarak çizilir; bu yüzden kutuplara doğru gidildikçe alanlar gerçekte olduğundan giderek daha büyük gösterilir. Yüksek enlemdeki Grönland büyütülerek, Ekvator çevresindeki Afrika ise yaklaşık gerçek oranıyla çizildiği için ikisi yakın büyüklükte görünür (gerçekte Afrika yaklaşık 14 kat büyüktür). Bozulmanın en az olduğu yer (2 puan): Ekvator ve çevresi (dokunma paraleli çevresi). **KISMİ PUAN:** Yalnız "kutuplara gidildikçe bozulma artar" yazılırsa 2 puan; "küre düzleme aktarılamaz" ile sınırlı açıklama 1 puan. **SIFIR PUAN:** "Grönland büyüktür", "kutuplar" ya da boş.

6.1. TAM PUAN (5 PUAN)

42° − 36° = 6° (1 puan); 6 × 111 km = **666 km** (yaklaşık 670 km da kabul) (2 puan). Hesapta Türkiye'nin **mutlak (matematik) konumundan**, yani Ekvator'a göre bulunduğu paraleller arasındaki yerinden yararlanılmıştır (2 puan). **KISMİ PUAN:** Yalnız sonuç 2 puan; işlem doğru, çarpım hatalıysa 2 puan; "göreceli konum" yazılırsa o bölüme puan verilmez. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

6.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Her doğru satır 2 puan: I güçlü yön (konumun kendisinden gelen üstünlük); II zayıf yön (konumun kendisinden gelen olumsuzluk, deprem riski); III fırsat (dış koşulların sunduğu olanak); IV tehdit (dış koşullardan gelen tehlike). **KISMİ PUAN:** Her doğru satır 2 puan; II için "tehdit", IV için "zayıf yön" yazılırsa iç–dış ayrımı tam yapılmadığından 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da tümü yanlış.

6.3. TAM PUAN (7 PUAN)

Açıklama (4 puan): Göreceli konum, bir yerin başka yerlerle ilişkisine göre tanımlanır; tanım hangi yerden ya da bakış açısından bakıldığına göre değiştiği için özneldir. "Ön Asya" ve "Küçük Asya" Asya kıtasının batı ucuna göre, "Orta Doğu" ise Avrupa'dan bakılarak yapılmış adlandırmalardır; bu yüzden birden çok ad ortaya çıkmıştır. Tarif (3 puan): Mutlak konumla tarif edilmelidir: Türkiye, kuzey yarım kürede yaklaşık 36°–42° kuzey paralelleri, doğu yarım kürede 26°–45° doğu meridyenleri arasında yer alır. Ekvator'a ve başlangıç meridyenine göre yapılan bu tarif kesin ve değişmezdir. **KISMİ PUAN:** "Bakış açısına göre değişir" yazılıp göreceli konumla ilişkilendirilmezse 2 puan; yalnız "mutlak konumla" yazılıp paralel/meridyen aralığı verilmezse 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif